ውርደትን ተቀብሎ መኖርን ከሰብር ጋር የማሳከር ትርክት

ከአነስ (ረ.ዐ) እንደተዘገበው ነቢዩ (ሰ.ዐ.ወ) እንዲህ ብለዋል፦

> "ወንድምህን ሲበድልም ሆነ ሲበደል እርዳው።" ሰዎችም እንዲህ አሏቸው፦ "የአላህ መልእክተኛ ሆይ፣ ሲበደል መርዳት ያለ ነው፤ ሲበድል ግን እንዴት ነው መርዳት ያለብን?" ረሱልም (ሰ.ዐ.ወ)፣ "ሌሎችን እንዳይበድል በማቀብ" አሉ።" (ሱሐሕ አልቡኻሪ 2444)

አንዳንድ ጊዜ፣ "ለልጆች ስንል" ውርደትን ተቀብለን በመቀጠል ራሳችንን "መስዋዕት ከፋይ" ወይም "ራስ ወዳድ ያልሆንን" አድርገን እንቆጥራለን። የሚያዋርደንን ሰው እየረዳን ወይም ሁኔታውን እያበጀን እንደሆነ እናምናለን። ሆኖም ነቢዩ (ሰ.ዐ.ወ) ያስተማሩን፣ ተቃራኒውን ነው። እሳቸው (ሰ.ዐ.ወ) ያስተማሩን፣ በደለኛውን በትክክል መርዳት የምንችለው ከበደል ድርጊቱ በማቀብ እንጂ፣ ጭቆናውን በማስቀጠል ወይም "ሌላኛውን ጉንጭ በማመቻቸት" እና ‹ሰብር› ብሎ በመሰየም አይደለም። ልጆቹም የአላህ አደራ በመሆናቸው እነሱን ለመጠበቅ ምን እንዳደረግን መጠየቃችን አልቀረም። ብዙ ሰዎች "ለልጆች ሲሉ" ውርደት በነገሠበት ቤት ውስጥ ለመኖር ይገደዳሉ። ሆኖም ልጆች፣ ወላጆች ከሚለያዩ ይልቅ ውርደት ባለበት ቤት ውስጥ በመኖራቸው ይበልጥ እነደሚጎዱ መረጃዎች ያሳያሉ። በሚያሳዝን ሁኔታ፣ እነዚህ ልጆች በቤታቸው በሚያጋጥማቸው ጉዳት ምክንያት ከበርካታ የአእምሮ ጤና እክሎች ጋር ለመኖር ይገደዳሉ። ብዙዎቹም ከከፋው ሰው ጋር እንዲኖሩ ባስገደዳቸው ደህነኛው ወላጃቸው ላይ ቅያሜ ያሳድራሉ። አንዳንዶቹ ልጆች ሲያድጉ ሃይማኖታቸውን እስከመለወጥ (እስከመተው) ይደርሳሉ። "እናቴ ሁሌም ስትሰግድና ቁርኣን ስትቀራ ባያትም ሕይወቷ በመከራ የተሞላ ነው" በሚል ከኢስላም ስላፈነገጠ ልጅ ታሪክ ሰምቻለሁ።

ወላጆቻቸው በአንድ ጣሪያ ሥር ስለኖሩ ብቻ ልጆች ጤናማ ሆነው አያድጉም። ልጆች ጤናማ ሆነው የሚያድጉት፣ ጎጆው ጤናማ ሲሆን ብቻ ነው። ምን እንኳን በቤቱ ከወላጆች አንደኛው ብቻ የሚኖርበትም ቢሆን። ያ ማለት፣ ቤተሰቡ ሁለት ቤቶች ውስጥ ተከፍሎ መኖር አለበት ማለት ቢሆንም። ልጆች ጤናማ የሚሆኑት፣ ወላጆቻቸውን ጤናማ እና ደስተኛ ሆነው ሲያዩ ነው። ከወላጆቹ አንዱ ሲሰቃይ ወይም ሲዋረድ ከማየት የበለጠ ጉዳት ልጅ ላይ አይደርስም። ከወላጆቹ አንደኛው የሌላኛውን በትዳር ላይ

መወስለት ተቀብሎ የሚኖር ከሆነ፣ ልጆቹ ትዳር ሲይዙ በተመሳሳይ ውስልትናን በፀጋ እንዲቀበሉ ማስተማር ነው። ልጆች እንዴት እንደሚኖሩ የሚመርጡት? ከእኛ በተማሩት መሠረት ነው። እናቶቻቸው ሲያደርጉ ስላዩ ብቻ ብዙ ሴቶች የባሎቻቸውን ውስልትና በፀጋ ተቀብለው ሲኖሩ ገጥሞኛል። ለራሳችንም ሆነ ለልጆቻችን ስንል ይህን የበደል ኡደት መስበር አለብን። ሃይማኖትን ለበደል መደገፊያ መጠቀምን ማቆም ይገባናል። ይህን ልማድ ካልሰበርነው ዑደቱ ይቀጥልና ወደ ቀጣዩ ትውልድ እንዲሸጋገር ድጋፍ ሰጪ እንሆናለን።

አላህ ፍቺን ሐላል ያደረገበት ምክንያት እንዳለው ማስታወስ ያስፈልጋል። ምክንያቱም አንዳንድ ጊዜ፣ እጅግ የተሻለው አማራጭ ሆኖ ሊገኝ ይችላል። ፍቺ ሁሌም መጥፎ ቢሆን ኖሮ ሐራም ይደረግ ነበር። አንድ ነገር ሁሌም መጥፎ ሆኖ ከተገኘ ሐራም ይደረጋል። አስካሪ መጠጥ መጠጣት ሁሌም መጥፎ ነው፤ በዚህ ምክንያት ሐራም ተደርጓል። ቁማር ሁሌም መጥፎ ነው፤ በዚህም ሳቢያ ክልክል ተደርጓል። አመንዝራነት ሁሌም መጥፎ ነው፣ በመሆኑም እርም ተደርጓል።

ብዙውን ጊዜ ሲጠቀስ የምንሰማው፣ "አላህ ዘንድ ከማይበረታቱ ሐላል ነገሮች እጅግ የማይመከረው (የተጠላው) ፍቺ ነው፣" የሚለው ሐዲሥ በዘጋቢዎቹ ሰንሰለት ላይ ድክመት ያለበት ነው በሚል ተፈርጇል። ያም ሆኖ ጋብቻው የሚቀጥልበት ሁኔታ ጎጂ እንኳን ቢሆን ያለማሰለስ ይጠቀሳል። ቁርኣን ፍቺን በሚመለከት ከልማዳዊው ተረክ በተለየ ሁኔታ ያወሳል።

﴿ ٱلطَّلَٰقُ مَرَّتَانِ ۖ فَإِمۡسَاكُۢ بِمَعۡرُوفٍ أَوۡ تَسۡرِيحُۢ بِإِحۡسَٰنٖ ۗ وَلَا يَحِلُّ لَكُمۡ أَن تَأۡخُذُواْ مِمَّآ ءَاتَيۡتُمُوهُنَّ شَيۡـًٔا إِلَّآ أَن يَخَافَآ أَلَّا يُقِيمَا حُدُودَ ٱللَّهِ ۖ فَإِنۡ خِفۡتُمۡ أَلَّا يُقِيمَا حُدُودَ ٱللَّهِ فَلَا جُنَاحَ عَلَيۡهِمَا فِيمَا ٱفۡتَدَتۡ بِهِۦ ۗ تِلۡكَ حُدُودُ ٱللَّهِ فَلَا تَعۡتَدُوهَا ۚ وَمَن يَتَعَدَّ حُدُودَ ٱللَّهِ فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلظَّٰلِمُونَ ﴾ (البقرة: ٢٢٩)

"ፍች ሁለት ጊዜ ነው፤ (ከዚህ በኋላ) በመልካም መያዝ፥ ወይም በበጎ አኳኋን ማሰናበት ነው፤ የአላህንም ሕግጋት አለመጠበቃቸውን ካላወቁ በስተቀር፥ ከሰጣችኋቸው ነገር ምንንም ልትወስዱ፥ ለናንተ (ለባሎች) አይፈቀድላችሁም፤ የአላህንም ሕግጋት አለመጠበቃቸውን ብታውቁ፥

በእርሱ (ነፍሷን) በተበዠችበት ነገር በሁለቱም ላይ ጎጢአት የለም፤ ይህች የአላህ ሕግጋት ናት፤ አትተላለፏትም፤ የአላህንም ሕግጋት የሚተላለፉ፥ እነዚያ እነርሱ በዳዮች ናቸው።" 2:229

አላህ ሴቶች የፍቺ ጥያቄ ቢያቀርቡ "ጎጢአት የለባቸውም" ሲል ገልጿል። ማጎበረሰቡ ግን ብትበደልም እንኳን ወቀሳውን በሷ ላይ ያደርጋል። ይህ አንቀጽ ባልዬው በደለኛ ቢሆንም ባይሆንም በሚስት አነሳሽነት ስለሚፈፀም ፍቺ (ስለ ኹላእ) የሚገልፅ ነው። አላህ በደል በሌለበት አኳኋን እንኳን ፍቺን የሚመርጡ ሴቶችን "ጎጢአት የለባቸውም" ካለ፣ ሰውየው በዳይ ከሆነ ጉዳዩ ምን ሊሆን ይችላል?

ዳተኝነትን ከሰብር ጋር የማማታት ትርክት

ብዙውን ጊዜ "ትዕግሥት" ማለት፣ እሳት ላይ ቢጣዱ እንኳን ረግቶ መቆየት ነው። በዚህ ምክንያት በበደል፣ በጠንቀኛ ከባቢ እና በመርዘኛ ግንኙነት ውስጥም እንኳን ቢሆን ዳተኝነትን እንመርጣለን። ከዚያም ራሳችንን እንደ "ታጋሽ" እና "ጻድቅ" እንቆጥራለን።

> "ከእናንተ መካከል ክፋትን ያየ በእጁ ያርመው፤ ይህን ካልቻለ በምላሱ ያርመው፤ ይህንን ያልቻለ ደግሞ በልቡ ይጥላው - ይህ እጅግ ደካማው (የ)ኢማን (መኖር ማሳያ) ነው::" (ሰሒሕ ሙስሊም 49)

ነቢዩ (ሰ.ዐ.ወ) በጎነትን በምላሽ አልቦነት አልበየኑም። እንዲያውም የሚናገሩት ተቃራኒውን ነው። በኢማንና በበደል ላይ እርምጃ በመውሰድ መካከል ግንኙነት እንዳለ እየነገሩን ነው፤ ምክንያቱም ዝቅተኛው የኢማን ደረጃ በደልን ቢያንስ በልቦናችን መጥላት ነው።

እውነታው ይህ ቢሆንም፣ ብዙዎች አንዳንድ ሰዎች እስኪድኑ ድረስ በዳተኝነት ሆነው ይጠብቃሉ። ብዙ ሰዎችም የሰብር ትርጉም ይህ ይመስላቸዋል። ግና ሀጀራ ኢብራሂም (ዐ.ሰ) ከሕፃኑ (ዐ.ሰ) ጋር በረሃ ላይ ትተዋት በሄዱ ጊዜ ምን ነበር ያደረገችው? ለጭንቀትና ለጥበት ስትዳረግ ተኝታ ከሰማይ ዝናብ እንዲወርድላት ጠበቀች? ድጎነት (መዳን) እስኪመጣላት ተቀምጣ ቆየች?

በፍፁም!! ወዲያና ወዲህ ተሯሩጣለች።

ጥረት ታደርግ ነበር። አሁን እያንዳንዱ ሙስሊም የሐጅ ተግባሩ እንዲሟላ ማድረግ የሚጠበቅበትን -ሰዕይ (ጥረት)- አድርጋ ነበር። በሶፋ እና መርዋ ጋራዎች መካከል ተመላልሳለች። አንዴ ብቻ አልነበረም። ወይም ሁለቴ። ምንም እንኳን ሁሉንም ጊዜ ያገኘቸው ባዶ ጋራዎችን ቢሆንም እጅ አልሰጠችም ወይም ተስፋ አልቆረጠችም። በጥረቷ ገፍታ ነበር። በተስፈኝነት ፀንታ ነበር። ሰባት ጊዜ ጥረት ካደረገች በኋላ ነበር አላህ ያዳናት፤ ተአምራዊ በሆነ መልኩ ውሃ ከአሸዋ ሥር ፈለቀላት።

በሕይወቴ 'ፍፁም ተሸንፌአለሁ' የሚል ስሜት የተሰማኝ አንድ ወቅት አልፏል። በዚያ ቅጽበት እጅ ልሰጥ ተቃርቤ ነበር። በሁሉ ነገር። ሁሉን ነገር።

ሀጀራ (ዐ.ሰ)፣ የጋራው ጫፍ ላይ ደርሳ ምንም ማድረግ ባልቻለች ቁጥር ምን ተሰማት ብዬ አስብ ነበር። በተደጋጋሚ ምንም ነገር አለማግኘት። ተጨማሪ ቀቢፀ ተስፋ። ቀቢፀ ተስፋ የለም ብዬ እጠረጥራለሁ። ሆኖም ለመቀጠል የሚያስችላትን ቁርጠኝነት ከየት አመጣችው ብዬ እገረማለሁ። በድጋሚ ተመልሳ ጋራውን ለመውጣት ያስቻላትን ብርታት ከየት አመጣችው እያልኩ አስባለሁ። መነሳት፤ እንደገናም መሮጥ። ምናልባትም ዝንባሌዋ ማቆም ብቻ ቢሆንም።

በርካታ ወና የገደል አፋፎች ገጥመውኛል ብዬ አምናለሁ። እጅግ በተወሰኑት ላይ ቆሜ አንብቻለሁ። አልፎ አልፎም ተንበርክኬ ነበር። በተወሰኑት ጊዜያት ደግሞ በጉልበቴ ወድቄአለሁ። የሚፈለገውም ይኸው ነበር። እኛነታችንን የሚበይኑት ውጣ-ውረዶች አይደሉም። ከዚያ በኋላ የምናደርገው ነገር እንጂ። እንዴት በጥረታችን እንደምንቀጥል። የሀጀራን ጉዞ የበየነው በድኑ ጋራ አልነበረም። አንዱ፣ ሁለቱ ወይም ሰድስቱ ከንቱ ተስፋዎች አልነበሩም። ለሰባት አታካች ጊዜያት ለራሷ እና ለአምላኳ እሷም ሆነች የዚህች ዓለም ሕይወት ፍፁም እንዳልሆኑ መንገሯ ነው። ዱንያ በተስፋ አስቆራጭ ሁኔታዎች፣ እንዲሁም በሲሪብዶም እና በቅዠት የተሞላች መሆኗን ማስረገጧ ነው። ሊጎዱን የሚችሉ ነገሮች መኖራቸው እንደማይቀር መንገሯ። አንዳንድ ጊዜ በረሃ ላይ በውሃ ጥም ልንሞት የምንችል መሆናችንን። አንዳንድ ጊዜ አንዳችም ነገር እንደማናገኝ። በተደጋጋሚ ጥረን፣ ጥረን፣ ጥረን አመድ አፋሽ እንደምሆን።

ያን ጊዜ 'ለካስ ችግሩ ከእኔ ነው ብለን ማሰብ እንጀምር ይሆናል። ምናልባት ችግሩ እኔ እሆናለሁ። ውስጤ የተሰበረ ወይም የሳሳ ነገር ይኖር ይሆናል። ምናልባትም ሳይኖር አይቀርም። ፍፅምናን አልታደልንም ይሆናል። በሕፀፆች የተሞላን እንሆን ይሆናል። ግን አላህ ሆይ፣ እስካሁን እየሮጥን ነው። አሁንም እየዳከርን ነው። ከወደቅንበት እንነሳለን። የመነሳት ተስፋ አለን፤ ምክንያቱም ሰውነቱ የማይታዘዝለት ሰው እንኳን በዐይኑ እየጠቀሰ መስገድ ይችላል።

መናገር የማይችል ዲዳ እንኳን በልቡ መጮህ ይችላል። ሁሉን ለሚሰማው አምላክ፣ ደግሞ ድምፅ አልባ ጩኸቶች እንኳን እጅግ ጉልህ ናቸው።

የሰብር እውነተኛ ትርጉም እና ምንጩው

ሰብር - የመጨረሻ ትልቁ ሲሳይ

ሰብር የአላህ ስጦታ መሆኑን ማወቅ አስፈላጊ ነው። ከየትኛውም ሰው ጋር አብሮ አልተፈጠረም። እንዲያውም ሰብኣዊ ተፈጥሯችን ወደ ትዕግሥት አልቦነት ያደላ ነው። ይህን ብልሹ ዝንባሌ ለመግረር የሚታገሉ ብቻ ናቸው የሰብርን ስጦታ የሚሸለሙት። ይህን ዕድል አገኘን ማለት ደግሞ፣ ሊሰጠን ከሚችለው ስጦታ ሁሉ እጅግ ትልቁን አግኝተናል ማለት ነው።

የአላህ መልእክተኛ እንዲህ ይላሉ፦

> "ትዕግሥተኛ ለመሆን የሚጥር ሰው አላህ ትዕግሥተኛ እንዲሆን ያደርገዋል። ከትዕግሥት የተሻለና የተሟላ ስጦታ የለም።" (ሰሒሕ አል ቡኻሪ 1469)

ሰብር ለልቅና እና ለነፍስ ጽዳት ያለው ፋይዳ

በሕይወታችን የምንወደው ሰው ህልፈት፣ ወይም የማይድን ሕመምና የአካል ጉድለትን ከመሳሰሉ ፈተናዎች ጋር ያሉ ሁኔታዎችን መቀየር የማንችልባቸው ጊዜያት ይኖራሉ። በነዚህ ሁኔታዎች፣ ሰብር (ትዕግሥት) ማለት ክስተቱን በፀጋ መቀበል ነው። በነዚህ ፈተናዎች ሰብር በማሳየት እንመጥቃለን፤ እንፀዳማለን።

ከሰዎች ጋር ባለን ግንኙነት፣ በሚደርስብን ጉዳት የተነሳ ልንመነደግ የምንችልበት አጋጣሚ አለ። አንዳንድ ጊዜ ሰዎች፤ የምንለሰልስና የምንፀዳባቸው "የብርጭቆ ወረቀቶች" ሆነው ይገኛሉ። ይህ ሲባል ግን፣ በደል ወይም ማንገላታት በሚያጋጥም ጊዜ እንዳልሰማና እንዳላየ ሆነን እናሳልፍ ማለት አይደለም። ከኢ-ፍትሐዊነትና ከበደል አንፃር እርምጃ እንድንወስድ ታዘናል። ይህ ሁሉ ሆኖም ግን፣ በሌሎች የምንጎዳበትና የምንበደልበት አጋጣሚ ይኖራል። ያን ጊዜ የምንፀዳበት ሰበብ በደል የሚፈፅምብን ግለሰብ ሊሆን ይችላል። በመፈተናችን ጭምር የሰብርን ስጦታ እንታደላለን። በዚህ ስጦታ አማካኝነትም በአስከፊው እጦታችን ወይም (ማምለጥ በማይቻለው) ኢ-ፍትሐዊነት ምክንያት ጎጢአታችን ሊማር ይችላል።

ነቢዩ (ሰ.ዐ.ወ) እንዲህ ይላሉ:-

"አንድን አማኝ ድካም፣ በሽታ፣ ትካዜ፣ ሐዘን፣ ተስፋ መቁረጥ አያገኘውም አላህ በዚሁ ሰበብ ምክንያት ወንጀሉን የሚምርለት ቢሆን እንጂ::" (ሰሒሕ ቡኻሪ 5641፣ 5642)

﴿ قُلْ يَٰعِبَادِ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ رَبَّكُمْۚ لِلَّذِينَ أَحْسَنُواْ فِي هَٰذِهِ ٱلدُّنْيَا حَسَنَةٌۗ وَأَرْضُ ٱللَّهِ وَٰسِعَةٌۗ إِنَّمَا يُوَفَّى ٱلصَّٰبِرُونَ أَجْرَهُم بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴾ (الزمر: ١٠)

" (ጌታችሁ) እናንተ ያመናችሁ ባሮቼ ሆይ! ጌታችሁን ፍሩ፤ ለነዚያ በዚህች በቅርቢቱ ዓለም መልካም ለሠሩት፥ መልካም ምንዳ አላቸው። የአላህ ምድርም፥ ሰፊ ናት፤ (ብትቸገሩ፥ ተሰደዱ)፤ ታጋሾቹ ምንዳቸውን የሚሰጡት ያለግምት ነው፤ (ይላል) በላቸው።" 39:10

ይህ አንቀጽ ተጽዕኖው እጅግ ብርቱ ነው። በጎ ነገር በምንከውን ጊዜ፣ በዚህም ሆነ በቀጣዩ ዓለም መልካም ነገር እንደምናገኝ ያስተምራል። የሰብር ምንዳ ደግሞ፣ አላህ ያለ ገደብ እንደሚመነዳ የገለፀ በመሆኑ፥ ከእሱ ጋር የሚስተካከል ምንም ነገር የለም።

የሰብር ምንዳ፣ የጀነትን ላዕላይ ቦታዎችን (ግዛቶችን) ለመታደል እና ሰላም እንደሆነ ቁርአን ጨምሮ ይነግረናል:-

﴿ أُوْلَٰٓئِكَ يُجْزَوْنَ ٱلْغُرْفَةَ بِمَا صَبَرُواْ وَيُلَقَّوْنَ فِيهَا تَحِيَّةً وَسَلَٰمًا ﴾ (الفرقان: ٧٥)

"እነዚያ በመታገሳቸው የገነትን ሰገነቶች ይመነዳሉ፤ በርሷም ውስጥ ውዳሴንና ሰላምታን ይሰጣሉ።" 25:75

ፈተናዎች፣ ሰብርና የአመራር ጥበብ

ከሰብርና ከፅኑ እምነት በኋላ

በእውነተኛ የአመራር ጥበብ፣ ልቅና የሚረጋገጠው ሰብር ከተከተላቸው ፈተናዎች በኋላ እንደሆነም ቁርአን ይነግረናል፦

﴿ وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ أَئِمَّةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا لَمَّا صَبَرُوا۟ ۖ وَكَانُوا۟ بِـَٔايَـٰتِنَا يُوقِنُونَ ﴾ (السجدة: ٢٤)

"በታገሱና በተአምራታችን የሚያረጋግጡ በኾኑም ጊዜ፥ ከነርሱ በትእዛዛችን የሚመሩ መሪዎችን አደረግን፤" 32:24

በዚህ አንቀጽ፣ አላህ የአመራር ብቃት፣ ከሁለት ነገሮች መሟላት በኋላ እንደሚገኝ ይነግረናል፦ ሰውዬው ተፈትኖ ከታገሠ እና በአላህ ተአምራት ላይ እርግጠኛ እምነት (የቂን) ከያዘ በኋላ።

በሌላ አንቀጽ እንዲሁ፣ አላህ ሁነኛ የአመራር ክህሎትን የሚሰጠው ለእሱ ትእዛዛት ተገዥ ከተሆነ በኋላ እንደሆን አስተምሮናል፦

﴿ وَإِذِ ٱبْتَلَىٰٓ إِبْرَٰهِـۧمَ رَبُّهُۥ بِكَلِمَٰتٍ فَأَتَمَّهُنَّ ۖ قَالَ إِنِّى جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَامًا ۖ قَالَ وَمِن ذُرِّيَّتِى ۖ قَالَ لَا يَنَالُ عَهْدِى ٱلظَّـٰلِمِينَ ﴾ (البقرة: ١٢٤)

"ኢብራሂምንም ጌታው በቃላት (በሕግጋት) በፈተነውና በፈጸማቸው ጊዜ፥ (አስታውስ)፤ እኔ ለሰዎች መሪ አድራጊህ ነኝ አለው፤ ከዘሮቼም (አድርግ) አለ፤ ቃል ኪዳኔ በዳዮችን አያገኝም አለው።" 2:124

ሰብር እና ስኬት

አላህ እንዲህ ይላል፦

﴿ يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ ٱصْبِرُوا۟ وَصَابِرُوا۟ وَرَابِطُوا۟ وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴾ (ال عمران: ٢٠٠)